

AANTALLEN COFFEESHOPS

EN GEMEENTELIJK BELEID

1999-2009

Coffeeshops in Nederland 2009

B. Bieleman

R. Nijkamp

I N T R A V A L
bureau voor onderzoek & advies

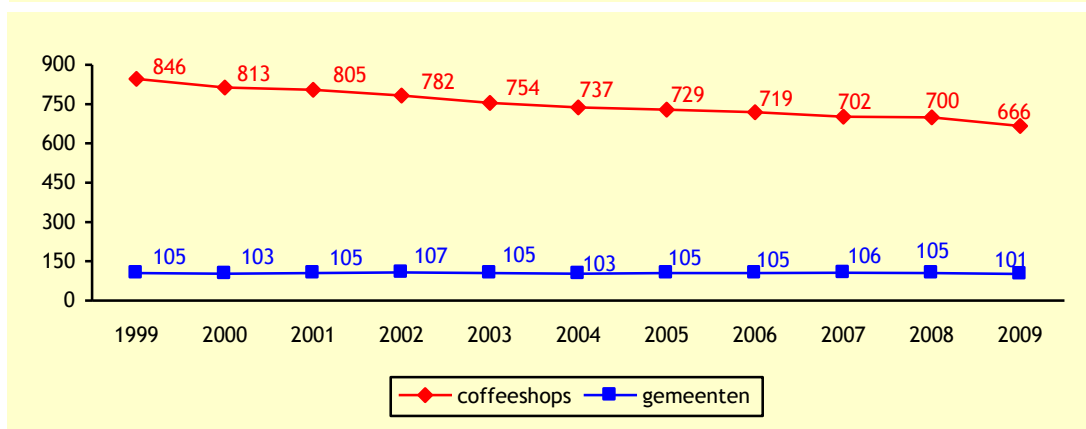
In 2010 is de negende meting van de monitor naar aantallen officieel gedoogde verkooppunten van softdrugs (coffeeshops) en het gemeentelijk coffeeshopbeleid in Nederland uitgevoerd door onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen. Sinds 1999 worden met behulp van deze monitor de ontwikkelingen rond coffeeshops nauwgezet gevolgd. Het tellen van het aantal coffeeshops en het inventariseren van het gemeentelijk beleid is in verband met een valide vergelijking op vergelijkbare wijze uitgevoerd als in de periode 1999-2007.¹ Voor de meting in 2009 zijn overigens uitsluitend de gemeenten benaderd die in de laatste meting hebben aangegeven een maximumbeleid of geen coffeeshopbeleid te hanteren.² Begin 2010 is aan alle ambtenaren van deze 155 gemeenten een vragenlijst voorgelegd over het formele, schriftelijk vastgelegde coffeeshopbeleid. Het betreft hier ambtenaren die zijn betrokken bij het softdrugs- en coffeeshopbeleid van hun gemeente.

Deze brochure geeft inzicht in de aantallen officieel gedoogde coffeeshops en de verschillende gemeentelijke beleidsvormen. Daarnaast gaat ze in op de door de gemeente vastgelegde beleidscriteria, waaronder de AHOJ-G criteria, het beleid met betrekking tot de afstand van coffeeshops tot scholen en overige exploitatie- en vestigingscriteria. Eveneens wordt aandacht besteed aan de overtredingen van de vastgestelde beleidscriteria die de gemeenten hebben geregistreerd. Tot slot wordt ingegaan op de ervaringen met het huidige coffeeshopbeleid, terwijl ook de voorgenomen beleidswijzigingen van de coffeeshopgemeenten worden beschreven. De resultaten in deze brochure hebben betrekking op 2009 en voor sommige onderdelen ook op 2008. Waar mogelijk zijn deze resultaten vergeleken met die uit voorgaande metingen.

1. Aantal coffeeshops

In 101 van de 441 gemeenten in Nederland zijn eind 2009 één of meerdere coffeeshops aanwezig (figuur 1). De 101 gemeenten hebben samen 666 coffeeshops; een daling van 5,2% ten opzichte van 2007 toen er nog 702 waren. Het aantal gemeenten waar één of meerdere coffeeshops zijn gevestigd was in 2007 106, terwijl het in 2009 om 101 gemeenten gaat.

Figuur 1 Aantal coffeeshops en aantal gemeenten met coffeeshops in Nederland, 1999-2009

¹ Bieleman, B., A. Beelen, R. Nijkamp, E. de Bie (2008) Coffeeshops in Nederland 2007. Aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999- 2007. WODC, Den Haag/St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

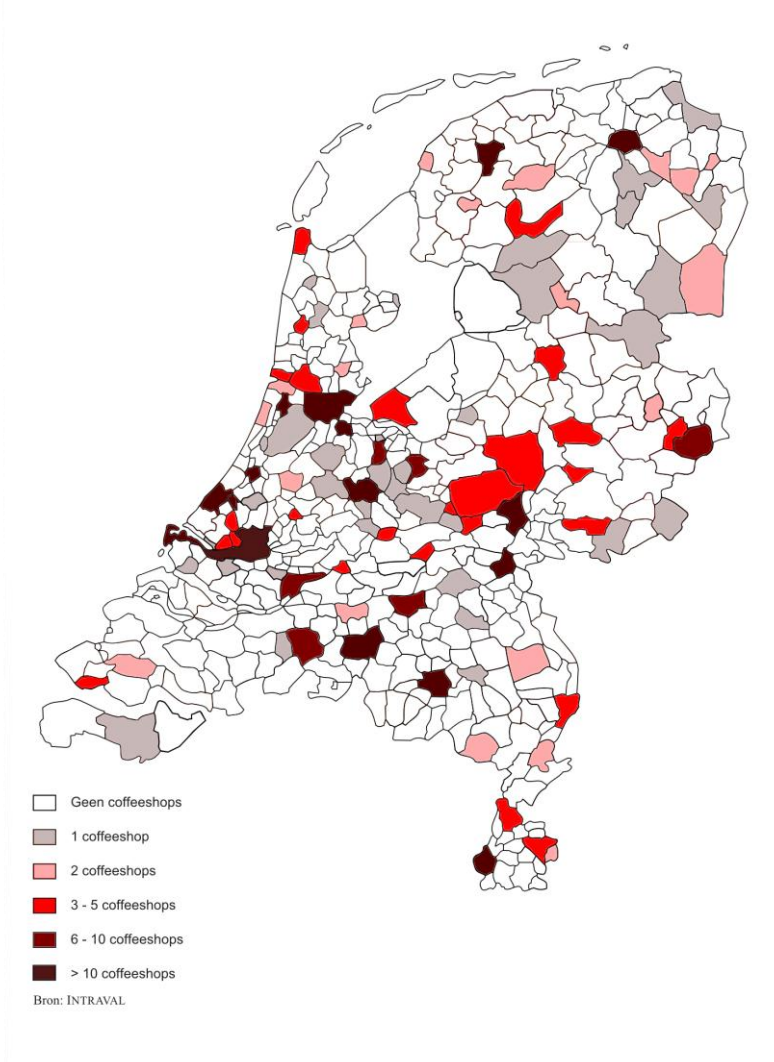
² Er is geen reden om aan te nemen dat bij gemeenten die in de voorgaande meting een nulbeleid hanteerden en geen coffeeshops hadden veranderingen zijn opgetreden. Daarom zijn deze gemeenten in de meting van 2009 niet ondervraagd.

coffeeshops. De afname van het aantal coffeeshops tussen 2008 en 2009, van 700 naar 666, is groot in vergelijking met voorgaande jaren. Deze sterke daling wordt mede verklaard door het feit dat er alleen al in Rotterdam 16 coffeeshops zijn gesloten, omdat deze niet langer voldeden aan het (nieuwe) afstandscriterium ten opzichte van scholen. Daarnaast hebben Bergen op Zoom en Roosendaal in 2009 gekozen voor een nulbeleid, waardoor acht coffeeshops hun deuren moesten sluiten. Verder zijn er coffeeshops verdwenen doordat in gemeenten uitsterfconstructies zijn ingesteld of coffeeshops beleidsregels hebben overtreden.

Geografische spreiding en coffeeshopdichtheid

Concentraties van coffeeshops bevinden zich voornamelijk in de Randstad en de middelgrote steden in de provincie (figuur 2).

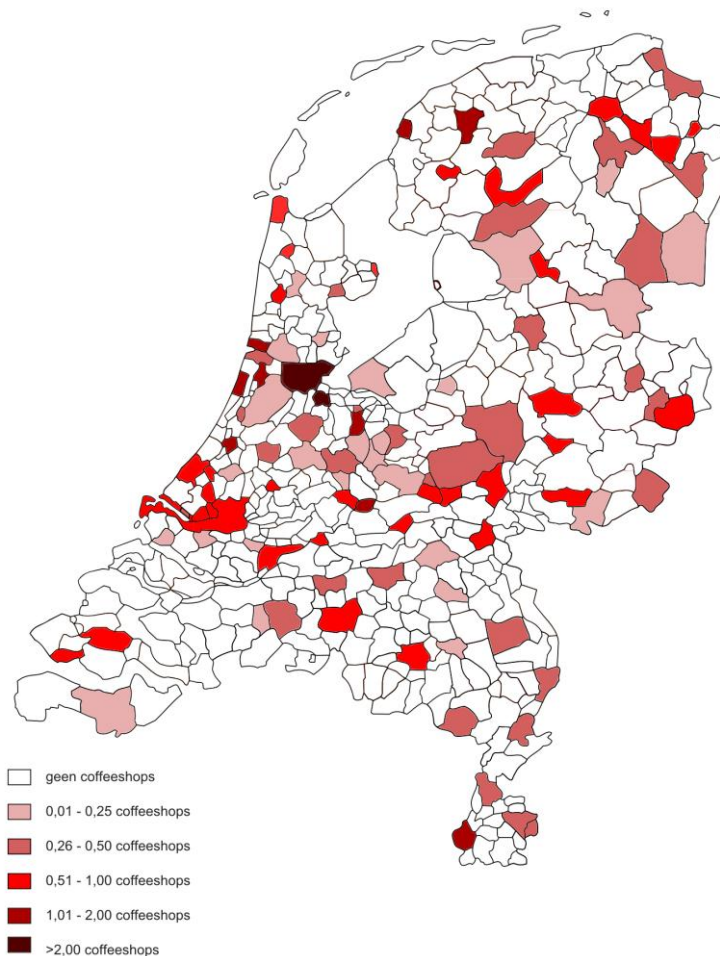
Figuur 2 Geografische spreiding coffeeshops in 2009

Evenals in voorgaande jaren bevindt ruim de helft van de coffeeshops (53%) zich in de zes gemeenten met meer dan 200.000 inwoners. Het merendeel (88%) van de gemeenten met minder dan 50.000 inwoners heeft geen coffeeshop. Slechts een tiende (11%) van het totaal aantal coffeeshops bevindt zich in deze gemeenten. Het gemiddeld aantal inwoners per

coffeeshop ligt voor de 101 coffeeshopgemeenten in 2009 op 29.990. In 2007 was deze verhouding 1 op 28.751. De 101 coffeeshopgemeenten hebben gemiddeld 0,47 coffeeshops per 10.000 inwoners. Dit percentage is gedaald ten opzichte van 2007, toen dit gemiddelde nog op 0,53 lag. Figuur 3 laat de coffeeshopdichtheid in de verschillende Nederlandse gemeenten zien. Amsterdam (2,98) heeft het hoogste aantal coffeeshops per 10.000 inwoners, terwijl de gemeente Haarlemmermeer (0,07) het laagste aantal coffeeshops per 10.000 inwoners heeft.

Figuur 3 Coffeeshopdichtheid (aantal coffeeshops per 10.000 inwoners) in 2009

2. Gemeentelijk beleid

Gemeenten zijn vrij om hun beleid met betrekking tot de vestiging van coffeeshops zelf in te vullen. Ze kunnen bijvoorbeeld kiezen voor een nulbeleid wanneer de gemeente geen coffeeshops wenst of een maximumbeleid wanneer men een beperkt aantal coffeeshops wil toestaan.

Beleidsvormen

Bijna een kwart (24%, 105 gemeenten) van de Nederlandse gemeenten gedoogt de aanwezigheid van coffeeshops. In 101 gemeenten zijn coffeeshops aanwezig. De overige vier gemeenten die wel coffeeshops gedogen, hebben geen coffeeshops gevestigd binnen hun gemeente. Ruim twee derde (69%) voert een nulbeleid, 23% van alle gemeenten geeft aan een maximumbeleid te hebben, terwijl 7% zegt geen formeel beleid te hebben (tabel 1). Het aantal gemeenten zonder beleid is sinds 2007 afgenomen van 45 naar 32.

Tabel 1 Gemeenten naar soort beleid in 2009

Beleidsvorm	n	%
Geen beleid	32	7
Nulbeleid	304	69
Maximum- beleid	101	23
<i>cs>toegestaan</i>	13	13
<i>cs=toegestaan</i>	75	74
<i>cs<toegestaan</i>	14	14
Anders	4	1
Totaal	441	100

Regionale afspraken

Bijna een derde (32%) van de gemeenten die coffeeshops gedogen geeft aan dat op het gebied van coffeeshopbeleid regionale afspraken zijn gemaakt. Er kunnen drie categorieën van afspraken worden onderscheiden: één of twee grote gemeenten in de regio vervullen een regiofunctie en gedogen coffeeshops en de andere gemeenten niet; het hebben van een gemeenschappelijk handhavingarrangement; en de afspraak dat alle gemeenten in de regio het aantal coffeeshops dienen terug te dringen.

3. Handhavingsbeleid

Het is in Nederland wettelijk niet toegestaan om softdrugs te produceren of te verhandelen. Het Openbaar Ministerie heeft echter landelijke richtlijnen (de AHOJ-G criteria) opgesteld over de wijze waarop de wet dient te worden nageleefd.³ Als aan deze criteria wordt voldaan dan ziet het OM af van vervolging.

AHOJG-criteria

Het overgrote deel (97%) van de gemeenten die coffeeshops gedogen geeft bij de definiëring van de AHOJ-G criteria aan dat deze expliciet zijn afgestemd op de richtlijnen van het College van procureurs-generaal en heeft verder geen aanvullingen of afwijkingen.

Ruim 40% van de gemeenten geeft aan dat bepaalde criteria in het gemeentelijk beleid prioriteit hebben. Het Jeugd criterium wordt hierbij het meest genoemd, op ruime afstand gevolgd door het Harddrugscriterium en het criterium van de Maximale handelshoeveelheid.

³ De landelijke definities van de AHOJ-G criteria zijn als volgt: geen Affichering; geen Harddrugs; geen Overlast; geen verkoop aan Jeugdigen (leeftijdsgrens van 18 jaar); en geen verkoop van Grote hoeveelheden per transactie (grens is 5 gram per klant). Daarnaast mag geen alcohol en maximaal 500 gram softdrugs aanwezig zijn in de inrichting.

Additionele criteria

In 67 van de 105 gemeenten die coffeeshops gedogen gelden, buiten de bovenstaande beleidscriteria en maatregelen, één of meerdere vestigingscriteria voor coffeeshops. Zo geven gemeenten aan dat zij beleid hebben opgesteld betreffende de afstand van coffeeshops tot de landsgrens, tot horecagelegenheden of tot jongerenvoorzieningen.

Ruim drie kwart (77%) van de 101 gemeenten met coffeeshops hanteert in 2009 een afstand- of nabijheidcriterium ten opzichte van scholen. De meeste (50) van deze gemeenten geven aan dat ze de landelijke richtlijn van minimaal 250 meter aanhouden. In de meeste van deze gemeenten is het afstandscriterium echter een ex-ante criterium, hetgeen inhoudt dat het vestigingscriterium niet actief wordt gehandhaafd. Het criterium geldt niet voor bestaande coffeeshops, maar is alleen van toepassing voor de vestiging van een (nieuwe) coffeeshop. Indien in heel Nederland een beleid zou worden gevoerd waarbij bestaande coffeeshops niet binnen een afstand van 250 meter hemelsbreed van een school mogen zijn gelegen dan dienen tenminste 94 coffeeshops de verkoop van softdrugs te staken.

Overtredingen

Het aantal geconstateerde overtredingen van de AHOJ-G criteria en het criterium van de maximale handshoeveelheid is gehalveerd ten opzichte van 2007. In totaal zijn er volgens de ambtenaren in 2009 44 overtredingen geconstateerd, terwijl dit er in 2007 88 waren. In bijna twee derde (63%) van de gemeenten met coffeeshops zijn volgens de ambtenaren in 2009 geen overtredingen van de AHOJ-G criteria en het criterium van de maximale handshoeveelheid geconstateerd. De vastgestelde overtredingen hebben in 2009 voornamelijk betrekking op het criterium van de maximale handelshoeveelheid (tabel 2). Ook in 2007 kwam deze overtreding het vaakst voor.

Tabel 2 Aantal overtredingen van de AHOJ-G criteria in 2009⁴

Criterium	Aantal overtredingen
A-criterium	2
H-criterium	1
O-criterium	2
J-criterium	6
G-criterium	1
Maximale handelsvoorraad	18
Totaal	30

4. Ervaringen en toekomstplannen

Ten slotte wordt ingegaan op de ervaringen met het huidige coffeeshopbeleid, terwijl ook de voorgenomen beleidswijzigingen van verschillende coffeeshopgemeenten worden beschreven.

⁴ Van de gemeente Amsterdam is bekend dat er 14 overtredingen zijn geregistreerd in 2009. Van deze overtredingen kon de gemeente niet binnen het tijdsbestek van dit onderzoek achterhalen op welke AHOJ-G criteria deze betrekking hebben.

Ervaringen huidige coffeeshopbeleid

De ervaringen met het coffeeshopbeleid en de handhaving van de AHOJ-G criteria en het criterium van de maximale handelshoeveelheid zijn, evenals in 2007, overwegend positief. Van de gemeenten met coffeeshops is 70% deze mening toegedaan. Negatieve ervaringen hebben vooral betrekking op de kritiek die gemeenten hebben op het gebrekkige landelijke beleid ten aanzien van de achterdeurproblematiek, oftewel de bevoorrading van de coffeeshops (15 gemeenten).

Ruim vier vijfde (86%) van de gemeenten met coffeeshops is van mening dat zij voldoende middelen hebben om het beleid te kunnen handhaven. De 13 gemeenten die aangeven dat dit niet het geval is noemen onder andere als reden dat ze zeer afhankelijk zijn van de inzet van politie, terwijl een duidelijk handhavingarrangement op dit moment ontbreekt. Verder zeggen enkele grensgemeenten onvoldoende middelen te hebben om drugstoerisme te weren.

Toekomstplannen

Van de 101 gemeenten met coffeeshops geeft bijna twee vijfde (39%) aan dat zij plannen hebben om het beleid te wijzigen, waarvan een groot deel zegt te streven naar een samenwerking tussen gemeente, politie en OM in een driehoeksoverleg of convenant. Vaak zijn de toekomstplannen een reactie op lokale ontwikkelingen, terwijl enkele gemeenten aangeven dat er wijzigingen zullen plaatsvinden die aansluiten bij het coalitieakkoord van Balkenende IV. Daarnaast zegt 29% van de coffeeshopgemeenten te wachten met het maken van plannen in afwachting van invulling van het drugsbeleid van een nieuw kabinet.⁵

---

⁵ Ten tijde van de dataverzameling was de kabinetsformatie in volle gang, zodat de plannen van het huidige kabinet nog niet bekend waren.

COLOFON

© St. INTRAVAL

Postadres:
Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail *info@intraval.nl*

Kantoor Groningen:
St. Jansstraat 2C
Telefoon 050 - 313 40 52
Fax 050 - 312 75 26

Kantoor Rotterdam:
Goudsesingel 68
Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 010 - 476 83 76

Oktober 2010

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tekst: B. Bieleman en R. Nijkamp (INTRAVAL)
Met medewerking van:
T. Albers, G. Bodt, T. Bokdam, N. van Engen, R. Zwinkels (Rijksuniversiteit Groningen)
Opmaak: R. Nijkamp
Omslag: E. Cusiel
Druk: Copy-Copy Groningen

ISBN-13: 978 90 8874 100 5

